

**Методичні рекомендації  
щодо вивчення змісту навчального предмету «Зарубіжна література»  
у 7-11 класах закладів загальної середньої освіти у 2023-2024 н.р.**

**Зарубіжна література**

У 2023-2024 навчальному році вивчення зарубіжної літератури здійснюватиметься за програмами:

– у 7-9 класах – за навчальною програмою зі змінами, затвердженими наказом Міністерством освіти і науки України від 07.06.2017 № 804 «Про оновлені навчальні програми для учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів»;

– у 10-11 класах – за навчальними програмами (рівень стандарту та профільний рівень), що затверджені наказом Міністерством освіти і науки України від 23.10.2017 № 1407 «Про надання грифу Міністерства освіти і науки України навчальним програмам для учнів 10-11 класів закладів загальної середньої освіти» [4].

У 2023-2024 навчальному році будуть чинними рекомендації, надані Сумським ОППО щодо вивчення зарубіжної літератури (<http://surl.li/keuib>).

Учитель має право самостійно розподіляти години на текстуальне вивчення творів, розвиток мовлення, позакласне читання, ураховуючи визначену кількість годин на опрацювання конкретного розділу.

Вивчення зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти здійснюють українською мовою. Твори зарубіжних письменників у курсі зарубіжної літератури вивчають в українських перекладах. Для зіставлення можливе залучення перекладів, переспівів іншими мовами, якими володіють учні (англійська, німецька, французька тощо). За наявності необхідних умов, бажаним є розгляд художніх текстів (у фрагментах або цілісно) мовами оригіналів. У такому разі предмет «Зарубіжна література» виконує додаткову функцію вдосконалення володіння учнями іноземними та іншими мовами.

Із метою систематизації та упорядкування навантаження учнів протягом навчального року, рекомендуємо кількість видів контролю в процесі вивчення зарубіжної літератури в кожному класі. Поданий у таблиці розподіл годин є мінімальним і обов'язковим для проведення в кожному семестрі. Учитель на власний розсуд може збільшити кількість видів контролю, відповідно до рівня підготовленості учнів, особливостей класу тощо.

Обов'язкову кількість видів контролю із зарубіжної літератури в 7-9 класах представлено в таблиці 1, у 10-11 класах – таблиці 2.

Таблиця 1 – Обов'язкова кількість видів контролю із зарубіжної літератури в 7-9 класах

| Класи                                                    | 7 |    | 8 |    | 9 |    |
|----------------------------------------------------------|---|----|---|----|---|----|
| Семестри                                                 | I | II | I | II | I | II |
| Контрольні роботи у формі:                               | 3 | 3  | 3 | 3  | 3 | 3  |
| контрольного класного твору;                             | 1 | 1  | 1 | 1  | 1 | 1  |
| виконання інших завдань(тестів, відповідей на запитання) | 2 | 2  | 2 | 2  | 2 | 2  |
| Уроки розвитку мовлення* (у+п)                           | 2 | 2  | 2 | 2  | 2 | 2  |
| Уроки позакласного читання                               | 2 | 2  | 2 | 2  | 2 | 2  |
| Перевірка зошитів                                        | 4 | 5  | 4 | 5  | 4 | 5  |

Таблиця 2 – Обов’язкова кількість видів контролю із зарубіжної літератури в 10-11 класах

| Семестри                                                  | I         | II        | I          | II        |
|-----------------------------------------------------------|-----------|-----------|------------|-----------|
| Рівні                                                     | стандарту |           | профільний |           |
| Контрольні роботи у формі:                                | 2         | 2         | 4          | 4         |
| контрольного класного твору*;                             | 1         | 1         | 1          | 1         |
| виконання інших завдань (тестів, відповідей на запитання) | 1         | 1         | 3          | 3         |
| Уроки розвитку мовлення**                                 | 2 (1у+1п) | 2 (1у+1п) | 3 (1у+2п)  | 3 (2у+1п) |
| Уроки позакласного читання                                | 1         | 1         | 2          | 2         |
| Перевірка зошитів                                         | 4         | 5         | 4          | 5         |

\*У кожному семестрі обов’язковим є проведення двох уроків розвитку мовлення: одного уроку усного розвитку мовлення, а другого – письмового. Умовне позначення в таблиці – (у + п).

Під час оцінювання зошита із зарубіжної літератури слід ураховувати наявність різних видів робіт; грамотність (якість виконання робіт); охайність; уміння правильно оформлювати роботи (дотримання вимог до оформлення орфографічного режиму).

Оцінку за ведення зошита із зарубіжної літератури виставляють у кожному класі окремою колонкою в журналі раз на місяць і враховують як поточну до найближчої тематичної.

У разі відсутності учня на уроках протягом місяця, рекомендуємо в колонці за ведення зошита зазначати н/о (нема оцінки).

Оцінка за контрольний твір із зарубіжної літератури є середнім арифметичним за зміст і грамотність, яку виставляють у колонці з датою написання роботи, надпис у журнальній колонці «Твір» не роблять.

Оцінку за читання напам’ять творів із зарубіжної літератури виставляють у колонку без дати з надписом «Напам’ять».

Навчальна та методична література із зарубіжної літератури, рекомендована Міністерством освіти і науки України, зазначена в Переліку навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих Міністерством освіти і науки, що розміщений на офіційному сайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» (<http://surl.li/cnovh>).

Звертаємо увагу, щодо оновленого змісту навчальних програм із зарубіжної літератури: навчальним програмам «Зарубіжна література. 6-9 класи», «Зарубіжна література. 10-11 класи. Рівень стандарту», «Зарубіжна література. 10-11 класи. Профільний рівень» наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698 «Про надання грифа оновленим навчальним програмам» надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» [4].

Перегляд та оновлення змісту навчальних програм – це відповідь на виклики, які виникли у зв’язку з повномасштабною збройною агресією Росії проти України. Зміни у навчальні програми вносились у частині російської культури, історії. Із навчальних програм вилучені твори російських і білоруських авторів. Натомість, включені твори зарубіжних письменників, відповідно до літературного процесу та з урахуванням вікових особливостей учнів. Програми навчальних предметів «Зарубіжна література», «Література (молдовська та зарубіжна/румунська та зарубіжна/угорська та зарубіжна)» змінено в частині

вивчення творів російських та білоруських письменників.

Відповідно до оновленої програми навчального предмета «Зарубіжна література», замість російських, вивчатиметься творчість таких письменників, як Жан де Лафонтен, О. Генрі, А. Гавальда, У. Старк, Д. Бойн, Е. Шмітт, Й. Рот, А. Гранах тощо. У навчальну програму, замість творів російських поетів, включені шедеври світової лірики (П'єр Ронсар «До того, як любов у світ прийшла...», Р. Бернс «Моя любов...», Й. Гете «До моїх пісень...», Г. Гейне «Коли настав чудовий май...», А. Міцкевич «Непевність»).

У шкільному курсі «Зарубіжна література» вивчатимуться твори письменників, які писали російською мовою, але життя та творчість яких були тісно пов'язані з Україною – М. Гоголя, В. Короленка (за вибором вчителя), твір М. Булгакова «Собаче серце» (твір вивчається за вибором учнів і вчителя). У списку творів для додаткового читання (для уроків позакласного читання і уроків резервного часу) залишено для вибору вчителем твори Ільфа і Петрова («12 стільців») та А. Кузнецова («Бабин Яр»). Також визнано доцільним залишити вивчення творів кримськотатарського письменника Т. Халілова.

Із переліку рекомендованих для використання в освітньому процесі вилучено програми «Література (російська та зарубіжна)», «Російська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою» для 5-9 класів, програми з російської мови для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням українською мовою/з навчанням російською мовою для 10-11 класів, «Російська мова та література (інтегрований курс) для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою» для 10-11 класів.

Звертаємо вашу увагу, що навчання змісту зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти здійснюють українською мовою. Твори зарубіжних письменників у курсі зарубіжної літератури вивчають в українських перекладах. Для зіставлення можливе залучення перекладів, переспівів іншими мовами, якими володіють учні (англійська, німецька, французька тощо). За наявності необхідних умов, бажаним є розгляд художніх текстів (у фрагментах або цілісно) мовами оригіналів.

Під час вивчення творів зарубіжної літератури відбувається розвиток і соціалізація особистості учнів, формування в них національної самосвідомості, загальної культури, світоглядних орієнтирів, екологічного стилю мислення й поведінки, творчих здібностей, дослідницьких і життєзабезпечувальних навиків, здатності до саморозвитку й самонавчання в умовах глобальних змін і викликів.

Методист мовно-літературної освітньої  
галузі навчально-методичного  
відділу координації освітньої діяльності  
та професійного розвитку Сумського ОППО

Н.В. Левенець

(Підпис наявний в оригіналі)